

noutăți

în cercetarea minorităților naționale din România

▪ cărți

Dragnea, Mihai - Fitsanakis, Joseph - Trifunović, Darko - Nomikos, John M. - Stamevski, Vasko - Cupcea, Adriana (eds.): *Aspects of Islamic Radicalization in the Balkans After the Fall of Communism*. New York - Bern - Berlin - Bruxelles - Oxford - Wien: Peter Lang, 2023. 282 p.

Cartea explorează canalele prin care fundamentalismul islamic s-a răspândit în rândul populațiilor musulmane din Balcani după căderea comunismului. Autorii examinează legăturile politice și religioase dintre musulmanii din Balcani și diverse organizații private și instituții de stat din statele musulmane, cu un accent deosebit pe receptarea salafismului și a versiunii sale saudite, wahhabismul. În acest context, autorii dezbat măsura în care crimele de război comise de musulmani în timpul războaielor iugoslave au fost motivate de salafism, mai degrabă decât rezultatul conflictelor interne etnonaționale. De asemenea, cartea abordează și climatul ideologic care a generat voluntari pentru Statul Islamic (Daesh) în ultimii ani. În mod cumulativ, aceste studii subliniază riscurile la adresa securității naționale în Balcanii de Vest, reprezentate de întoarcerea luptătorilor Statului Islamic și răspândirea așa-zisului salafism jihadist, în cadrul comunităților musulmane. Volumul își propune să ajute cititorul să înțeleagă politica externă a statelor balcanice ca un răspuns față de lumea musulmană în contextul războiului global împotriva terorismului. Volumul este rezultatul unui proiect de cercetare al Asociației de Istorie Balcanică.

Horel, Catherine: *Multicultural Cities of the Habsburg Empire, 1880-1910: Imagined Communities and Conflictual Encounters*. CEU Press, 2023. 556 p.

Punând accentul pe aspectele vieții de zi cu zi cu care se confruntau locuitorii orașului (asociațiile, școlile și politica municipală), cartea evită orice idealizare a monarhiei ca fiind un paradis al multiculturalismului pașnic și, de asemenea, evită să exagereze conflictele. Autorul susține că lumea orașelor habsburgice a fost un spațiu dinamic în care mai multe modele coexistau și creau vitalitate, emulație și conflict. Modernizarea a adus dispariția vechilor structuri, dar și mobilitatea, progresul educației, explozia vieții asociative și oferta culturală în continuă creștere.

Cartea poate fi descărcată integral de pe pagina web a editurii, [aici](#).

Murádin János Kristóf: *Felejtésre ítélve. Erdélyi magyar civilek szovjet fogságban (1944-1953). [Condamnați la uitare. Civili maghiari transilvăneni în captivitate sovietică (1944-1953)]* Ludovika Egyetemi Kiadó, 2023, 223 p.

Unitățile militare sovietice care au ocupat Transilvania de Nord în septembrie-octombrie 1944 au deportat aproximativ 20.000 de civili maghiari la muncă forțată în Uniunea Sovietică. Aproape o treime a acestor persoane nu a supraviețuit anii de captivitate. Deportările din 1944 și consecințele acestora, toate având un impact zguduitor asupra societății transilvănene, au fost trecute sub tăcere timp de mulți ani. Aceste evenimente au fost considerate tabu în timpul comunismului, iar cercetarea lor a devenit posibilă abia recent. Prin urmare, scopul acestei cărți este de a combate consecințele tăcerii forțate, ale uitării și ale indiferenței și de a familiariza cititorul cu această tragedie colectivă, comemorând în același timp victimele deportărilor.

■ reviste, articole

Enache, Anca - Markkanen, Airi: Claiming Translocal Place among Romanian Roma Migrants in Helsinki. Infrastructures, Urban Encounters and Displacement. In: Assmuth, Laura - Aure, Marit - Hakkarainen, Marina - Maria Siim, Pihla (eds.): *Migration and Families in East and North Europe: Translocal Lifelines*. Routledge, 2023. 22 p. <https://doi.org/10.4324/9781003242482>

Capitolul folosește fotografii și texte pentru a prezenta locuri și infrastructuri urbane apropiate și create în Helsinki de către romii din România pentru a-și menține viața locală și translocală. Locurile sunt gestionate de entități publice și private, în timp ce romii care le ocupă se confruntă cu lipsa de adăpost și cu strămutarea. Capitolul se bazează pe o cercetare etnografică de teren de lungă durată desfășurată între 2009 și 2019, în rândul familiilor de romi implicate în migrația pe termen scurt între localitățile lor de origine din România și Finlanda. Scopul capitolului este de a înțelege și de a vizualiza mai bine procesele translocale de acaparare a locurilor urbane sau de dislocare din aceleași locuri. Fotografiile reprezintă materializări ale locurilor pe care romii le folosesc în viața lor de zi cu zi, cum ar fi o gară, adăposturi improvizate și zone pietonale transformate în locuri pentru a câștiga bani. Autorii susțin că translocalitatea familiilor de romi este cel mai bine înțeleasă prin intermediul relațiilor și întâlnirilor dinamice și de gen dintre membrii familiei și alți actori, relații care se desfășoară în medii localizate și materiale. Fotografia, ca instrument de colectare, analiză și prezentare a datelor etnografice, contribuie la înțelegerea dimensiunilor materiale și senzoriale ale vieții translocale. Fotografiile pot oferi „descriseri detaliate” contextualizate ale inegalităților translocale și ale proceselor locale de dislocare.

Negrea-Busuioc, Elena - Buturoiu, Raluca - Oprea, Denisa-Adriana - Boțan, Mădălina: Hate speech in the Romanian online media and its impact on people's civic engagement with the Roma minority. *Revista Română de Sociologie*, 1-2/2023, 21-42.

Pe lângă potențialul lor de a stimula dialogul și participarea în sfera publică (online), rețelele sociale au devenit o rampă de lansare a discursului instigator la ură (KhosraviNik & Esposito, 2018). Minoritățile etnice se numără printre țintele preferate ale conținutului de ură dezvoltat online. În această lucrare sunt prezentate concluziile unui experiment care a măsurat modurile în care expunerea la diferite grade ale discursului de ură pe Facebook, însoțită de comentarii pozitive sau negative, ar putea influența disponibilitatea românilor de a se implica civic cu minoritatea romă. Rezultatele arată că nivelul de implicare civică este influențat negativ de expunerea la conținuturi de ură, variind de la discursul derogatoriu la un discurs de instigare la ură extrem. Disponibilitatea oamenilor de a sprijini minoritatea romă este redusă de expunerea la postări instigatoare la ură pe Facebook însoțite de comentarii negative. În plus, comentariile negative sunt asociate cu niveluri mai scăzute de implicare civică, ceea ce poate sugera că reacțiile la discursul de instigare la ură ar putea juca un rol mai important decât postarea în sine.

Articolul poate fi vizualizat integral [aici](#).

Vincze, Enikő - Bădiță, Cristina Elena - Hossu, Iulia-Elena: Stigmatization and cultural foundations of spatial injustice. In: Fritsch, Matti - Kahila, Petri - Németh, Sarolta - Scott, James W. (eds.): *Spatial Justice and Cohesion: The Role of Place-Based Action in Community Development*. Routledge, 2023, 72-91.
<https://doi.org/10.4324/9781003229681>

Studiul se axează pe stigmatizare ca formă de nedreptate spațială. Pe baza unor studii de caz din Spania, Finlanda, Ungaria, Franța, Olanda și România, autorii compară modurile în care stigmatizarea este legată de formarea materială a periferiilor, a căror constituire reprezintă o manifestare a nedreptății spațiale care se caracterizează, printre altele, prin cartiere sărace, segregate, dezavantajate, poluate și/sau subdezvoltate în alt mod. Autorii investighează măsura în care acțiunile care vizează reducerea stigmatizării sunt bazate pe înțelegerea fundamentelor sale sociopolitice, economice și culturale complexe. Analiza de față contribuie la înțelegerea rolului ideilor și al hegemoniilor ideatice în crearea ordinii socioeconomice și spațiale.

Volumul poate fi descărcat integral de pe pagina web a editurii.

Pro Minoritate 2/2023

Numărul de față al revistei este dedicat cercetărilor asupra ceangăilor și cuprinde o serie de studii și documente după cum urmează: Laura Iancu: Istoria și mesajele revistei Moldovai Magyarság [Maghiarii din Moldova]; Zoltán Magyar: Poezia populară epică a maghiarilor din Moldova; [Lehel Peti](#): Experiențele ceangăilor ca muncitori migranți în Ungaria privind atitudinea localnicilor față de ei; János Imre Heltai: Multilingvismul în Moldova și posibilitățile de participare socială; Marchut Réka: Repatrierea ceangăilor moldoveni în timpul celui de-al Doilea Război Mondial; Mária Domokos: Situația în Moldova 1981–1983 (Documente din moștenirea lui Péter Pál Domokos); Anna Szócs: Trandafirul mamei – biografie (fragment); Viktória Havay: Interviu cu Tinka Nyisztor; precum și trei recenzii de carte care abordează ceangăii din Moldova.

■ despre buletinul informativ Noutăți

Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Lucrările științifice și evenimentele incluse în acest buletin informativ nu constituie o listă completă. Cei interesați să coopereze la realizarea buletinului informativ sunt rugați să ne contacteze la adresa: centru.doc@ispmn.gov.ro.